

9. červen – Světový den akreditace

Český institut pro akreditaci, o.p.s. – národní akreditační orgán České republiky notifikovaný Evropskou komisí, se i v letošním roce připojuje ke Světovému dni akreditace. Tématem roku 2017 je tentokrát akreditace ve stavebnictví. Význam této celosvětové akce nám v rozhovoru přiblížil Mgr. Ing. Igor Tyleček, Ph.D., náměstek ředitele ČIA.

Proč se zapojujete do Světového dne akreditace?

Hlavní myšlenkou a cílem je podpora významu akreditace. Jde o globální iniciativu celosvětových organizací, které se akreditací zabývají – International Accreditation Forum (IAF) a International Laboratory Accreditation Cooperation (ILAC). Primárně akreditace slouží jako nástroj k odstraňování překážek obchodu a souvisejícímu prokázání odborné způsobilosti subjektů, a to již téměř ve všech oblastech lidské činnosti. Proto se také Světový den akreditace zaměřuje vždy na určitou oblast. V letošním roce je tedy tematicky zaměřen na akreditaci využívanou ve stavebnictví.

Jakým způsobem je akreditace ve stavebnictví využívána?

Nejprve si představme, co všechno slovo „stavebnictví“ zahrnuje. Následně si můžeme položit otázky, které nás běžně ani nenapadnou: Jsou budovy, ve kterých žijeme a pracujeme, bezpečné? Existují prostředky zabezpečení, že staveniště je bezpečným pracovištěm? Máme jistotu, že vstupní suroviny a samotné stavební výrobky splňují požadavky technických norem, a jsou tedy vyhovující kvality? Jak víme, že budovy jsou schopné odolávat požáru, bouřkám, vodě a jiným přírodním úkazům? Jak máme věřit prohlášením o dopadu na životní prostředí stavebních projektů? Jde o to, že i bez dalšího máme ve výsledky stavební činnosti důvěru. Motto ČIA zní: Accredo – dávám důvěru. Akreditace a akreditované subjekty dávají odpovědi na položené otázky, a tím nám všem poskytují i důvěru.

Můžete uvést konkrétní příklady využití akreditace ve stavebnictví?

Několik příkladů zpracovala kolegyně Ing. Markéta Šilhavá, která působí v odboru certifikačních a inspekčních orgánů, takže si je na tomto místě dovoluji použít. Začneme třeba tím, že akreditované laboratoře provádějí zkoušky vstupních surovin, samotných stavebních materiálů a také vlastního prostředí stavby, např. měření a analýzy obsahu škodlivých látek v ovzduší, vodách, půdách a materiálech. Tyto zkoušební laboratoře k tomu používají měřidla, která jsou kalibrována akreditovanými kalibračními laboratořemi. Tím je zaručena metrologická návaznost výsledků měření těchto zkoušebních laboratoří.

Postup výroby stavebních materiálů ověřují certifikační orgány posuzující shodu produktů s technickými specifikacemi. Tyto certifikační orgány ve své činnosti využívají také výsledků akreditovaných zkoušebních laboratoří. Specifickou oblastí ve stavebnictví, kde je možné využít tzv. výrobního certifikátu, je doložení kvalifikace/způsobilosti ve veřejných zakázkách. Splnění kvalifikačních požadavků je posouzeno certifikačním orgánem akreditovaným pro posuzování shody Systému certifikovaných stavebních dodavatelů a stavební organizace při soutěži o veřejnou zakázku dokládá splnění kvalifikačních požadavků jedním dokumentem (podrobnosti na www.sps.cz, sekce Systém certifikovaných stavebních dodavatelů).

Systémy managementu jsou pak certifikovány z různých pohledů. Certifikační orgány

mohou posuzovat systémy managementu kvality např. pro doložení technické kvalifikace ve veřejné zakázce. Například požadavky zákona o veřejné zakázce jsou v oblasti projektování a realizaci pozemních komunikací pro potřeby Ředitelství silnic a dálnic dále upraveny Metodickým pokynem Systému jakosti pozemních

komunikací (SJ-PK), (viz www.pjpk.cz). Certifikační orgán systému managementu kvality pak prověřuje schopnost organizace realizovat konkrétní činnosti/technologie v souladu s technickými předpisy Ministerstva dopravy.

Systém environmentálního managementu prověřují akreditované certifikační orgány dle normy ISO 14001 a tento certifikát je možné uplatnit nejen při dokladování kvalifikace u veřejných zakázek, ale např. při plnění povinnosti zákona o předcházení ekologické újmy a o její nápravě. Za určitých podmínek je organizace povinna mít finanční zajištění vzhledem k rizikům svých činností s ohledem na možné dopady na životní prostředí. Toto zajištění nemusí organizace provádět, pokud je registrována v programu EMAS nebo má certifikovaný systém environmentálního managementu podle ISO 14001.

Podíl stavebnictví na smrtelných úrazech za rok 2015 je přibližně 25 % (Statistika pracovních úrazů v ČR, www.bozpinfo.cz). Jedním ze způsobů práce s riziky v oblasti BOZP je zavedení, udržování a zlepšování systému managementu. Prověření jeho adekvátního zavedení provádí certifikační orgán systému managementu BOZP.

Zákon o hospodaření s energií stanovuje podnikateli, který není malým nebo středním podnikatelem, zabývat se svým energetickým hospodářstvím. Jednou z možností, jak systematicky přistoupit k této povinnosti tak, aby vedla také k energetickým úsporám, je zavést, udržovat a neustále zlepšovat systém hospodaření s energií dle ISO 50001. Doložení splnění tohoto požadavku se pak provádí předložením akreditovaného certifikátu.

Jaký význam má Světový den akreditace pro Českou republiku?

U nás v České republice, jako i jinde ve světě, tento den také využíváme k informování představitelů průmyslu, zemědělství, služeb, a zejména státní správy o možnostech a přínosech využívání akreditace. Neznamená to však, že

během roku žádnou informační činnost neprovádíme. Zpravidla nám však v období okolo 9. června vychází pro naše klienty uspořádat seminář. Také probíhá jednání Rady pro akreditaci – poradního orgánu ČIA, publikujeme příspěvky atd. Letos se podařilo na 7. června 2017 připravit tradiční seminář Systémy kvality v Praze, který proběhne 28. června 2017 rovněž v Brně (více na www.cai.cz v části Semináře).

Jaké jsou přínosy využívání akreditace?

V této souvislosti bych nejprve rád připomenul, že akreditační systém u nás funguje od roku 1991, kdy bylo také vydáno první osvědčení o akreditaci. V loňském roce jsme si na společném setkání zainteresovaných stran toto 25. výročí připomněli. Akce se uskutečnila ve spolupráci se Senátem Parlamentu České republiky v jeho reprezentativních prostorách a se svými příspěvky vystoupila řada významných hostů. Mimo jiné Dagmar Kuchtová, generální ředitelka Svazu průmyslu a dopravy ČR, a Václav Matyáš, prezident Svazu podnikatelů ve stavebnictví ČR, kteří se zaměřili jak na hodnocení využití akreditace v jednotlivých oblastech, tak na hodnocení činnosti ČIA jako správce akreditačního systému ČR. Za všechny další pak uvádím

príspevek paní senátorky Veroniky Vrecionové, která zdůraznila význam akreditace jako výsadního prostředku k prokazování odborné způsobilosti, a výkonného tajemníka Evropské akreditace (EA) Andree Steinhora, který se zaměřil zejména na aktivní zapojení ČIA do struktur a činnosti EA a zmínil široký rozsah oblastí a kvalitu námi poskytované akreditace v České republice.

Pokud jde o přínosy akreditace v konkrétních číslech, tak v České republice zatím žádná taková analýza nebyla provedena. Avšak v Německu a Velké Británii byly nedávno publikovány studie potvrzující přínosy využívání akreditace. Ve Velké Británii to bylo kon-

Mgr. Ing. Igor Tyleček, Ph.D.,
náměstek ředitele Českého institutu
pro akreditaci, o.p.s.

krétně 600 milionů liber ročně, což už nejsou žádné malé peníze.

A jaký je praktický význam pro koncového uživatele akreditace?

Otevřeně řečeno měl by být „neviditelný“. Jak už bylo uvedeno výše, akreditace je o důvěře, takže jejich držitel by měl obdržetým výsledkům důvěřovat. Tak jako i státní instituce, které s takovými výsledky pracují; těm v rámci Evropské unie nařízení č. 765/2008/ES ani nic jiného neumožňuje. Opakovaně však varujeme před využíváním služeb a „výhodných“ nabídek pochybných neproověřených organizací. Zájemce o poskytnutí služeb proto vždy informujeme o průběžně aktualizovaném seznamu akreditovaných subjektů na našem webu www.cai.cz, kde si mohou kdykoliv najít požadovaný typ služby.

rozmloval Jiří Novotný

Český institut pro akreditaci, o.p.s.
Olšanská 54/3, 130 00 Praha 3
www.cai.cz

NABÍDKA SLUŽEB ČIA

- Zkušební laboratoře (ČSN EN ISO/IEC 17025)
- Kalibrační laboratoře (ČSN EN ISO/IEC 17025)
- Certifikační orgány provádějící certifikaci systémů jakosti, systémů environmentálního managementu, systémů managementu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, systémů managementu bezpečnosti informací, systémů managementu bezpečnosti potravin a systému trvale udržitelného hospodaření v lesích (ČSN EN ISO/IEC 17021-1)
- Certifikační orgány certifikující produkty (ČSN EN ISO/IEC 17065)
- Ověřovatelé emisí skleníkových plynů (ČSN EN ISO 14065, nařízení Komise (EU) č. 600/2012)
- Certifikační orgány provádějící certifikaci osob (ČSN EN ISO/IEC 17024)
- Inspekční orgány (ČSN EN ISO/IEC 17020)
- Poskytovatelé zkoušení způsobilosti (ČSN EN ISO/IEC 17043)
- Výrobci referenčních materiálů (ČSN EN ISO/IEC 17025, TNI Pokyn ISO 34)
- Environmentální ověřovatelé programů EMAS a dohled nad zahraničními environmentálními ověřovateli (nařízení ES č. 1221/2009).

Mezinárodní vazby

ČIA je členem mezinárodních organizací zabývajících se akreditací:

- European co-operation for Accreditation (EA),
- International Laboratory Accreditation Cooperation (ILAC),
- International Accreditation Forum (IAF),
- Forum of Accreditation and Licensing Bodies (FALB)

ČIA je signatářem:

- Mnohostranné dohody o vzájemném uznávání výsledků akreditace (MLA EA) v oblasti zkoušek, kalibrací, certifikace produktů, systémů managementu, osob a inspekci
- Mnohostranných dohod o vzájemném uznávání výsledků akreditace (MLA IAF) v oblasti certifikací systémů managementu, produktů a osob
- Mnohostranné dohody o vzájemném uznávání výsledků akreditace (MRA ILAC) v oblasti zkoušek, kalibrací a inspekci
- Etického kodexu akreditačních orgánů
- Jako uznaný FALB pro provádění akreditace environmentálních ověřovatelů působících v rámci programu EMAS.

Akce plánované na rok 2017

- Systémy kvality – Praha, 7. 6. 2017; Brno, 28. 6. 2017
- Akreditace zdravotnických laboratoří – zkušenosti s plněním odborných požadavků – Praha, 13. 6. 2017
- Revize normy ISO/IEC 17025 – Praha, 4. 10. 2017; Brno, 11. 10. 2017